

relatively favourable, it is appropriate to discuss about the obligation to hospitalize all patients with tuberculosis.

Key words: tuberculosis, epidemiology, treatment, antituberculous, latent infection.

Úvod

Tuberkulóza (TB) je celosvětově rozšířené infekční onemocnění způsobené bakteriemi komplexu *Mycobacterium tuberculosis*. TB může postihnout jakýkoliv orgán v těle, nejčastěji jsou postiženy plíce. TB se zpravidla přenáší vzdušnou cestou od osoby k osobě například při kašli, kýchání, mluvení apod. K nákaze je obvykle třeba delší doba kontaktu s nemocným, který vylučuje mykobakteria ve sputu ve velkém množství (u mikroskopicky pozitivního jedince kontakt po dobu 8 hodin, u pouze kultivačně pozitivního 40 hodin). Náhodný, příležitostný a krátkodobý kontakt s nemocným k nákaze zpravidla nevede. Z latentně infikovaných, kteří nejsou infekční pro okolí a o své infekci zpravidla nevědí, TB onemocní jen asi 10 %. Riziko vzplanutí infekce narůstá v případě oslabení imunitního systému. Počet latentně infikovaných jedinců se globálně odhaduje na 1,7 miliardy lidí, tj. 23 % světové populace (údaje za rok 2014) (1).

Celosvětově onemocnělo TB v roce 2017 10,0 milionu lidí (incidence 133/100 000), podíl dospělých činil 90 %, z nich téměř 2/3 byli muži. 9 % TB nemocných bylo současně HIV pozitivní. 2/3 všech případů TB bylo hlášeno jen z 8 států světa (Indie, Čína, Indonésie, Filipíny, Pákistán, Nigérie, Bangladéš a Jižní Afrika). V Evropě TB postihuje v první řadě zranitelné populace, například migranty, bezdomovce, vězně, HIV pozitivní apod. Incidence TB globálně klesá, ročně o 2 %. Roční počet nových případů rifampicin rezistentní TB činí 558 000, z toho 82 % představuje multirezistentní TB (MDR-TB, rezistence minimálně k rifampicinu a isoniazidu). TB se řadí mezi 10 nejčastějších

příčin úmrtí, mezi infekčními nemocemi způsobenými jedním infekčním agens zaujímá 1. místo. Na TB v roce 2017 zemřelo 1,3 milionu lidí (mortalita 17/100 000). Mortalita TB globálně klesá, ročně o 3 %. Smrtnost TB je 16 % (2, 3).

Česká republika se řadí ke státům s nejnižším výskytem TB v Evropě. V roce 2017 zde bylo hlášeno 505 případů (incidence 4,8/100 000). Podíl TB nemocných narozených mimo ČR činil 31 %. MDR-TB byla hlášena u 8 nemocných. Na TB zemřelo 25 nemocných (4).

Nejběžnější diagnostickou metodou TB je přímá mikroskopie sputa. Zlatým diagnostickým standardem TB však zůstává kultivace i kvůli možnosti a nutnosti vyšetřit citlivost k antituberkulotikům. Rozšiřuje se použití rychlých molekulárních testů. Světová zdravotnická organizace doporučuje test GeneXpert MTB/RIF, který umožňuje současné vyšetření na původce tuberkulózy i rezistenci k rifampicinu. Výsledky poskytuje během 2 hodin (2).

Léčba tuberkulózy

Léčba TB všech lokalizací má společné základní cíle: vyléčit nemocného a zachovat kvalitu života a produktivitu, zabránit úmrtí na aktivní TB a předejít pozdním následkům, zabránit relapsu onemocnění, minimalizovat možnost přenosu TB na ostatní a zabránit vzniku získané lékové rezistence. Léčba TB je dlouhodobá, kombinovaná a kontrolovaná. Minimální účinná doba podávání antituberkulotik je šest měsíců. Kombinace léků